

שעות ודור / מאת שולמית ריפתי

עלי צעיף שנתי הדק; כוויפנים הקר צותי"; או, במקום אחר: "דמי הועק מתוף דמס"; או: "יונה יפת־פסיעות הצמידה לצל את שלגה"; ועוד, ועוד, פני־שירה נאות...

מה מצאנו, איפוא, בשטראוס, המצ־ דיק את קריאתו בקרבנו?

מצאנו את תרבות המלה, את תרבות הבטוי; נגיד אפילו — יחס כבוד הולם למלה ולמשקלה הרגשי הנכון. וכשם שתרבות זו מבצבצת מכל שורה, כך מבצבצת גם החינוך הטוב וההשכלה. רואים אנו, כי הכותב בקי ורגיל אצל השירה העולמית והעברית. משתמש הוא חפשית במשקלי השירה הספרדית וב־ חרוזיה, — מכליל בשיריו דמוים ברו־ רים לשורות מפרסמות בשירתנו, (כי־ חוד לזו של טשרניחובסקי, החביב עליו מאד, כנראה) — ועובד הוא בחומר הגבישי, הקשה, של סוגטה בלי מאמץ מיוחד. כל צורות השירה נהי־ רות לו, חרוז רגיל, אסוננטי ו"לבן". שורה ארוכה ותיאורית בצד "מרובעים" בנוסח המזרח. אכן, עקבות של השכ־ לה מקפת! וסמליו היהודיים של שטראוס הם יהודיים־ממש, מסורתיים־ ממש: יונה וחנוכה וכפרת, תרבות המקדש ושופר.

שבחה אני מלאכת־שירה זו, ככל מלאכה העשויה בבקיות ובנאמנות. רק העברית של שטראוס, הצחה אמנם, אינה רהוטה וטבעית לכותב, שאינו משתייך על דור חניכי שפתנו; אם גם אין העובדה פוגמת הרבה.

מן הראוי היה לרבים מאתנו לקלוט לקרבנו משהו מרוח "קאמרית" זו, כר־ כואה למכת הפאתיטיות והגבוב האפי, ואין הדבר מחייבנו להיות מושפעים דוקא מהשקפת עולמו הלירית־האישית־ התוהה של שטראוס.

"התהלכנו משוחחים. עת כלו דברינו, צעד עם צעד המתין סוד, כאח עם אחות עת ננוח מצעוד, דמי עם דמך ישוחח עת דמנו יכלה, — אפר יהגה ועפר". ואיני יודעת אם, בסופו של דבר, אין כגנון פשוט, מיניאטורי ושקט זה של שטראוס הולם את מציאות הקיום וה־ בנין שלנו יותר מן הצעקנות הפלאקא־ טית שמצאנו במקומות אחרים...

"שעות ודור", שירים מאת לודוויג גדולה

"שעות ודור" — או שמא דקות ודור? דקות, — היה זה שם הולם יותר לקובץ המיניאטורות של אריה לודביג שטראוס, בהוצאת "מוסד ביא־ ליק". הפותח את הספר, דומה לו שהוא פותח קופסת טבק ישנה ומנ־ עימה זמר מצלצל ודקיק. הכל כאן אפוף תרבות איטרופית, יהודית־גרמנית, מורשת היינה וחוגו. ובלי משים נזכר אתה בהיינה בשורות כגון "רחצנו ברוח, דילגנו בשלג; עוֹדך הילדה, ועודני הילד"... או — "פרחי זהב אין־ סוף בשמיו זרע לו האל, ובטפח קטן הצפוי לי בגן את פרחי חפשתי לשוא." או — "אם אין את לי, מה לי? בלע־ דך איני לי. מדבר שכנת — יפרח לי, — אותי אתך תתני לי".

אריה שטראוס משתייך על אותה אס־ כולה תרבותית המימה, שכוונותיה טו־ בוח, הרואה את הטוב — בגוף הפאס־ טוראלי, ואת הרע — בכל הפוגע בח־ ייו השלווים של האדם. רוחה שירה זו ססמאות הומאניות, — הערצת דמותו של האדם מכאן וראית קטנותו מאי־ דך; — יחסים בין אדם ובוראו כיחסי ילד־סבא; אוניברסליות תמה, אהבה תמה מאד, וייתור גמור על הגדרה ועל רציונליזאציה של תופעות. בקיצור — שירה לירית המימה.

הטוב מכונה כאן בסמלים של בוקר, אור, שדה, צפרים מציצות; הרע — סגריה, דלף, אפלה. ועומד הקורא נבוך במקצת בפני אנדרטה זו לתרבות שהושמדה, אותו הומאניזם "קאמרי", נאור ולירי, כעומד בפני אוד מוצל מאש. המאורעות אשר אירעו אמנם שמשו נושא לרבים משיריו של אריה שטראוס, ונתנו אופי חדש לתימטיקה שלו; אך בהשקפת עולמו התמה לא חל משבר. ולכן אמרתי כי גבוך הקו־ דא, — משום שמוזר הוא למצוא פרח בזירת מלחמות...

והרי זו שירה "אכתיטית" מאד, — אינה לוקה בשום מקום בהפרזה, אינה חוסאת ל"טעם הטוב"; הרי אלו מיניא־ טורות רשומות בצבעי־מים בהירים וב־ רישום עדין ואנין־הטעם. מפעם לפעם מפתיע אותנו רישום חריף יותר, החו־ רג מתחום דמויו השלווים של א. שטראוס, — ואז קוראים אנחנו סמלים שירתיים־טהורים יפים באמת, — כגון "ב־קינה על גולת אירופה": "גשרף